

» eller rett etter jeg selv var født. Men det kjennes merkelig inkluderende, som om kjærligheten publikum deler med hun på scenen (og også får tilbake!), er noe som er til for å deles med alle. Ja, tekstuniverset til Googoosh er ekstremt viktig for fansens hengivenhet, i en poesielskende kulturkrets som den persisk/iranske.

Og kveldens kraftigste applaus kommer når poet og låtskriver Ardalan Sarfalaz (som har skrevet tekst til noen av Googooshs aller største låter, inkludert min egen favoritt «Talagh») stabber seg inn fra siden av scenen, setter seg ned på en krakk, ikke for å synge, men for å deklamere et dikt. Faktisk er en diktsamling på farsi av Sarfalaz den eneste form for «merch» som er til salgs i garderoben i pausen, det sier vel sitt om forholdet mellom tekst og musikk her.

Det er allikevel noe universelt over budskapet til Googoosh, som overskrider språkbarrierer. Selv kjenner jeg utvalgte deler av katalogen, gjerne de delene som mest markant (og på sitt høyst kulturspesifikke vis) nærmer seg vestlige former som funk, disco og lett psychedelia. Disse låtene som har gjort vinylutgivelsene til Googoosh så ettertraktede også blant vestlige samlinger av eksotiske obskuriteter, og som også finnes samlet i en utmerket presentasjon tilpasset vestlig musikkmarkspalett på samleplaten den britiske etiketten Finders Keepers ga ut i 2011.

Man har også oppsøkt slike spor på YouTube; dels slitte VHS-opptak av hennes opptredener på iranske underholdningsprogrammer som det glamorøse Rangarang. Og jeg kjenner igjen enkelte klipp fra disse på storskjermen på scenen, inkludert vidunderlige øyeblikk hvor Googoosh rent ut gjensker sine effektive, narrative dansetrinn fra gamle dager, litt stivere i faktene, men fremdeles uslålelig sjarmerende, levende formidlet. På den lette og lattermilde latinamerikanske flørt «Khalvat» henter hun til og med frem to *shakere* for litt perkussivt driv.

Man merker dog at dette ... «hjemmepublikummet» har andre favoritter, kanskje først og fremst dramatiske ballader som i sin storslagne melodiføring sier meg mindre, snakker mindre til hjertet mitt enn uptempo-numrene overtaler føttene og kroppen. Det som allikevel snakker til meg hele konserten gjennom, er stemmen til Googoosh, som har beholdt svært mye av sin kraft gjennom alle årene med taushet (og de snart tjue årene på landeveien etterpå).

Det unike med stemmen til Googoosh er kombinasjonen av høylytt lungkraft og en grunn tone som allikevel oppleves som ekstremt intim og nær. Som får en til å anta at

POPIKON: I midten en T-skjortedesign med kun lett ironisk budskap, designet av Hushidar Mortezaie etter en idé av den prisvinnende kunstteoretikeren Joobin Bekhrad, redaktør for det innflytelsesrike nettmagasinet REORIENT (med sitt samtidssblikk på Midt-Østen). Flankert av to magasinbilder av moteikonet Googoosh slik hun fremstod i syttitallets glansede iranske presse.

FOTO: REORIENT/PR/FINDERS KEEPERS

samtligte tilstedeværende denne kvelden føler at Googoosh synger til nettopp dem. Særlig når din personlige favoritt kommer, slik «Talagh» gjør, som klimaks og cliffhanger før pausen.

«**Talagh**» er en låt verdt å stoppe opp ved, nettopp fordi den er en vidunderlig bastard, med det karakteristiske bassriffet knabbet rett fra åpningen på musikalen «Jesus Christ Superstar». Ironien i dette har garantert gått over hodene til de lite popkulturelt kyndige fundamentalistene som forbød musikken til Googoosh, men ikke det potensielt farlige innholdet i teksten (altså av Ardalan Sarfalaz).

En riktignok lite glamoriserende, men allikevel rakrygget skildring av en skilsmisse, fra kvinnelig perspektiv (selv var Googoosh skilt to ganger allerede før revolusjonen, og rakk to ekteskap til før år 2000). Aller «farligst» i denne sammenhengen er den bastardiserende, tydelige linken til vestlig popkultur – sett fra en fundamentalistisk ideologi hvor det lett uoversettelige begrepet «gharbza-degi» («vestligfisering», men i en ordform som markerer dette som en sykdom) har stått sentralt.

Det fundamentalistene aldri vil skjønne, om de så var i salen med oss denne kvelden, er hvordan Googooshs banebrytende popmusikk skapte et uttrykk som var umiskjennelig iransk i sin form.

Og ja, bruken av «iransk» fremfor persisk er høyst bevisst, og en viktig distinksjon her. Selv er hun sønn av en sovjetaserbajdsjansk immigrant og en iransk aserbajdsjansk mor. Selve navnet Googoosh er underlig

nok både armensk og et guttenavn (både dette og hennes trendsettende androgyne frisyre fra syttitallet gir en viss tyngde til ideen om Googoosh som en pioner innen «queer» pop, en idé som også kan underbygges med hennes utvetydige støtte til LHBT-rettigheiter i dag, som eksilartist).

I katalogen finner man sanger på alle de mest utbredte språkene i multikulturelle Iran, samt spansk, italiensk, fransk og (nærmest som en parentes) engelsk. Høsten 2017 fylte hun arenaer under sine konserter i Tbilisi, Georgia og Jerevan, Armenia.

Man kan argumentere for at Googoosh slik sett er en arvtaker etter skikkelser som 1700-tallsskalden Sayat Nova, en armener i en georgisk konges hofftjeneste, som diktet sanger på både farsi, armensk, georgisk og aserbajdsjansk, sanger som den dag i dag synges på tvers av hele regionen. Googoosh er et lignende, sjeldent eksempel på et slikt større kulturelt fellesskap i en region som sørgelig nok har vært preget av voldshissende, etnisk nasjonalisme fra mange kanter.

Men samtidig som hun er et samlede ikon både for nasjonen og hele regionen, oppleves allikevel Googoosh som en slags «Stranger in Moscow», lik sin uttalte sjelevenn Michael Jackson, en evig hjemløs vandrer. På nett finnes et klipp fra i fjor, fra Euronews sine persisktalende sendinger.

Det er morgenen Donald Trump innfører sitt hårreisende «reiseforbud» og forvirringen råder rundt hvorvidt dette også gjelder iranere med gyldig oppholdstillatelse, som Googoosh. Regimet i Teheran maler

henne kanskje opp som en forræder, som en del av sosietetskretsen til sjahregimet (og man kan rett nok også enkelt finne syttitallosopptak hvor Googoosh synger i privat sammenheng for den siste sjahens sønn Reza Pahlavi), de som solgte landets ressurser på billigsalg for et mellomlegg rett i lomma.

Men Googoosh legger ikke fingre imellom denne januarformiddagen, på vei mot flyplassen og flyet «hjem» til California. Hun sier det rett ut: Hun føler seg som den dagen i 1979, da hun satte seg på flyet hjem til Teheran rett etter revolusjonen, og ikke ante hvilken skjebne som ventet henne. «Skal dette skje en gang til? I mitt nye hjemland? Da vet jeg ikke hva jeg skal gjøre.» En kraftfull, tydelig parallell.

Nei, ikke et sjal var å se i salen. Men etterpå, og først vel ute av lobbyen og garderoben, på vei mot porten og tilbake til hverdagen – da kunne man se noen få, spredte kvinner som hurtig, med vante og kyndige bevegelser, surret det rundt hodet igjen.

Og jeg skal innrømme det: Et lite øyeblikk gjorde dette synet meg deprimer. Før jeg tenkte meg om og bestemte meg for å heller være glad og takknemlig for den frihetsfølelsen de og jeg og alle andre der inne nettopp hadde delt, i et musikalsk rom åpent for oss alle.

Googoosh betyr utrolig mye for utrolig mange mennesker, og hun er like mye symbol som hun er artist og menneske. Men der og da sto hun med ett tydelig frem for meg som symbol for en av de viktigste kampene av dem alle: kampen for å bevare disse rommene.

martinb@klassekampen.no

Googoosh er ifølge sparsommelige opplysninger på sin hjemmeside straks aktuell med nytt album, sitt åttende siden comebacket i 2000.

Et musikalsk rom åpent for oss alle.

Atomic Soul

L O R D H U R O N
ROCKEFELLER, 4. FEBRUAR